

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ประสบการณ์การดูแลเด็กปัญญาอ่อนของมารดา

EXPERIENCE OF MOTHER' S CARING WITH
MENTALLY RETARDED CHILDREN

โดย

อุบล วรรณกิจ

กลุ่มการพยาบาล สถาบันราชานุกูล

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

2550

ชื่อโครงการวิจัย ประสพการณ์การดูแลเด็กปัญญาอ่อนของมารดา
ชื่อผู้วิจัย อุบล วรรณกิจ
ปีที่ทำการวิจัย 2548 - 2550

ห้องสมุด
สถาบันราชานุกูล

บทคัดย่อ

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายและอธิบายความรู้สึก และวิธีการดูแลเด็กปัญญาอ่อนของมารดา เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มารดาเด็กปัญญาอ่อนระดับรุนแรงที่สามารถให้การดูแลลูกอย่างต่อเนื่องและลูกมีพัฒนาการดีขึ้น จำนวน 8 ราย วิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีของโคไลซี

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้สึกเมื่อมารดารู้ว่าลูกปัญญาอ่อน เป็นความรู้สึกด้านลบ อธิบายได้ 4 ประเด็นคือ ไม่เชื่อว่าลูกผิดปกติ เสียใจ ผิดหวัง โทษตัวเอง/โทษหมอ และคิดฆ่าตัวตาย มารดาสามารถผ่านพ้นความรู้สึกด้านลบได้โดยมีกระบวนการดังนี้ ยอมรับและตัดสินใจสู้ ด้วยความรักความรับผิดชอบที่มีต่อลูก โดยยึดหลักศาสนา แล้วเปลี่ยนมุมมองเป็นการคิดด้านบวก ได้กำลังใจจากครอบครัว มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับมารดาคนอื่นๆ ได้รับการยอมรับจากญาติและเพื่อนบ้าน และการช่วยเหลือจากบุคลากรสาธารณสุข สิ่งเหล่านี้ทำให้มารดาผ่านพ้นความรู้สึกด้านลบไปได้

ความรู้สึกต่อการดูแลลูกปัญญาอ่อน ส่วนใหญ่เป็นความรู้สึกด้านบวก คือ อดทนสู้และปรับตัว มีความหวังแบบไม่คาดหวังมาก ชีวิตที่ต้องดำเนินไป และภูมิใจ มีความสุข ส่วนความรู้สึกด้านลบคือเป็นภาระ เครียด และความยากลำบาก วิธีการดูแลลูกปัญญาอ่อน มี 3 ด้านคือ 1. การดูแลโดยทั่วไป ได้แก่ กิจวัตรประจำวัน สุขภาพ อนามัย และการจัดการเกี่ยวกับการดูแล 2. การดูแลเพื่อกระตุ้นพัฒนาการ ได้แก่ แสวงหาความรู้และแหล่งสนับสนุน รู้จักความสามารถของลูก ฝึกทักษะตามปัญหา ฝึกอย่างต่อเนื่อง ตามสถานการณ์จริง จัดหาอุปกรณ์การฝึกที่เฉพาะ จับมือทำ ลดการช่วยเหลือและให้แรงเสริม จัดการกับปัญหาพฤติกรรม การเล่นผสมผสาน ใจเย็น ไม่เข้มงวดเกินไป เอาจริง ใจแข็ง และพาออกสังคม 3. การดูแลด้านจิตใจและอารมณ์ ได้แก่ ยอมรับ ให้ความรัก และสนับสนุน ผลของการดูแลลูกปัญญาอ่อนที่ยาวนาน ส่วนใหญ่เป็นผลด้านบวก ได้แก่ มีความอดทน เข้มแข็งขึ้น เป็นการพัฒนาจิตใจ และความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น ส่วนผลด้านลบคือ หดหู่ มารดามีปัญหาการดูแล คือ ปัญหาความพิการทางกายของลูก ปัญหาพฤติกรรมของลูก ปัญหาครอบครัว และขาดความช่วยเหลือจากบุคลากรสาธารณสุขหรือหน่วยงานบริการสังคม

คำสำคัญ: การดูแลเด็กปัญญาอ่อน, มารดาเด็กปัญญาอ่อน